

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปิดเสรีทางการค้า การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดการแข่งขันทางการค้าที่รุนแรง ภาคธุรกิจมีการนำเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้ามาใช้ในเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต นอกจากนี้ธุรกิจยังต้องแสวงหาแหล่งผลิตและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อการค้าซึ่งสินค้าสำเร็จรูปที่มีคุณภาพสูงและต้นทุนต่ำที่สามารถแข่งขันในตลาดได้ ซึ่งอดีตนั้นบริษัทต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับงานจัดซื้อจัดหาน้อยมาก มีแนวคิดเพียงว่างานด้านการจัดซื้อจัดหาเป็นงานบริหารจัดการทั่วไปนอกจากนี้ยังเป็นส่วนที่ทำให้เกิดต้นทุนกับบริษัท และได้มองข้ามความสำคัญงานส่วนนี้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันธุรกิจต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแนวคิดจากเดิมโดยหันมาให้ความสำคัญกับการจัดซื้อจัดหาและกลายเป็นกิจกรรมหลักที่ธุรกิจที่ใช้ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน กิจกรรมด้านการจัดซื้อจัดหานั้นจะครอบคลุมตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ และชิ้นส่วนอะไหล่เครื่องจักรที่นำมาใช้เป็นส่วนประกอบของการผลิตสินค้าสำเร็จรูป โดยต้นทุนวัตถุดิบเป็นเรื่องสำคัญมากที่ผู้บริหารระดับสูงให้ความสนใจ หลายปีที่ผ่านมาต้นทุนทางวัตถุดิบเป็นสัดส่วนของต้นทุนรวมทั้งหมดของสินค้าสำเร็จรูปถึง 80% ส่งผลให้หน้าที่บทบาทของส่วนจัดซื้อจัดหาในกระบวนการผลิตได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก บางธุรกิจนำเอาการจัดการแบบทันเวลาพอดี (Just in Time) เข้ามาควบคุมระบบการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นไปที่การลดวัตถุดิบและสินค้าคงคลัง เน้นที่ความถูกต้องของวัตถุดิบเพื่อเตรียมให้พร้อมกับการผลิตในเวลาที่เหมาะสม (Benton, 2007)

เมื่อกล่าวถึงงานด้านจัดซื้อจัดหาในองค์กรส่วนใหญ่จะแบ่งงานเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มวัตถุดิบ (Raw Material) หรือเรียกว่า Direct Material และกลุ่มอะไหล่ซ่อมบำรุงเครื่องจักร (Spare Part) หรือเรียกว่า Indirect Material ซึ่งส่วนมากจะให้ความสำคัญกับกลุ่มวัตถุดิบมากกว่ากลุ่มอะไหล่ซ่อมบำรุงเครื่องจักร แต่ความเป็นจริงแล้วงานจัดซื้อจัดหาค้านอะไหล่ซ่อมบำรุงเครื่องจักรมีความสำคัญมากด้วยเช่นกัน เนื่องจากเป็นส่วนประกอบที่สนับสนุนการทำงานของเครื่องจักรให้สามารถผลิตสินค้าสำเร็จรูปได้อย่างต่อเนื่องทำให้เกิดผลผลิตสูงสุดเท่าที่เป็นไปได้ สิ่งสำคัญในการวางแผนการซ่อมบำรุงเพื่อเพิ่มผลผลิต คือ การวางแผนการจัดซื้อจัดหาพัสดุเหล่านี้ในปริมาณเท่าใดจึงจะเหมาะกับเวลาและความต้องการใช้ หากซื้อพัสดุน้อยเกินไปจะเกิดสภาพการขาดมือของพัสดุ (Shortage) ทำให้เครื่องจักรหยุดการผลิตและเกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสทางการผลิตไป แต่หากวางแผน

ซื้อพัสดุมากเกินไปจะเกิดค่าใช้จ่ายด้านของสินค้าและด้านพัสดुकงคลังมากขึ้น ดังนั้นการวางแผนงานด้านการจัดซื้ออะไหล่ซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมอยู่เสมอจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้เครื่องจักรสามารถผลิตสินค้าสำเร็จรูปได้อย่างทันเวลาและมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นงานด้านจัดซื้อจัดหาอะไหล่ซ่อมบำรุงเครื่องจักร จึงเป็นส่วนเกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ที่มีบทบาทสำคัญในธุรกิจต่อต้นทุนการผลิตของธุรกิจ การจัดซื้อเชิงกลยุทธ์และโลจิสติกส์จึงเป็นส่วนจำเป็นที่ถูกลำเอียงในงานจัดซื้อจัดหา ดังนั้น การศึกษาปัญหาด้านการจัดซื้อจัดหาอะไหล่ซ่อมบำรุงเครื่องจักรเพื่อสร้างรูปแบบการจัดซื้อจัดหาที่เหมาะสมนับได้ว่ามีความสำคัญต่อต้นทุนการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาถึงรูปแบบปัจจุบันของการจัดซื้อจัดหาอะไหล่ซ่อมบำรุงเครื่องจักรที่ใช้เป็นส่วนสนับสนุนในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม
2. ศึกษาและวิเคราะห์สร้างรูปแบบการจัดซื้อจัดหาอะไหล่ซ่อมบำรุงเครื่องจักรที่ใช้เป็นส่วนสนับสนุนในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่เหมาะสมในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของงานวิจัยไว้คือ เป็นการวิจัยระบบวิธีการจัดซื้อจัดหาแบบปัจจุบันของบริษัทตัวอย่างเพื่อสร้างรูปแบบการจัดซื้อจัดหาใหม่ที่เหมาะสมกับสินค้า โดยเลือกโรงงานอุตสาหกรรมประเภทผลิตกล่องบรรจุอาหารประเภทปลอดเชื้อเป็นกรณีศึกษา ซึ่งจะทำให้การ ศึกษาในเฉพาะส่วนงานด้านจัดซื้อจัดหาของอะไหล่ซ่อมบำรุงเครื่องจักร โรงงานเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงกระบวนการจัดซื้อจัดหาอะไหล่ซ่อมบำรุงเครื่องจักรที่ใช้เป็นส่วนสนับสนุนในการผลิตสินค้าในปัจจุบันของบริษัท
2. สามารถสร้างรูปแบบการจัดซื้อจัดหาอะไหล่ซ่อมบำรุงเครื่องจักรที่เหมาะสมได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดซื้อ หมายถึง กิจกรรมการซื้อสินค้า ซึ่งกระทำโดยผ่านขบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของแผนการเงินหรือการคลังของบริษัท กิจกรรมเหล่านี้เป็นงานทั่วไป เพื่อรองรับการดำเนินการ

จัดซื้อและมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งราคาซื้อของวัตถุดิบหรือสินค้าที่มีราคาต่ำสุด (ทวิศักดิ์ เทพพิทักษ์, 2550)

การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Sourcing) หมายถึง การพัฒนาวิธีทางต่าง ๆ ที่ใช้ในการเข้าสู่และการมีปฏิริยาต่อกันกับตลาดผู้ป้อนพัสดุให้กับบริษัท โดยมีได้คำนึงถึงสถานการณ์ปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังต้องพัฒนาไปถึงอนาคตด้วยและกลยุทธ์เป็นกลวิธีที่จะสามารถนำองค์กรไปสู่การบรรลุผลตามที่คาดหวังหรือความสำเร็จตามแผนที่วางไว้ (อศุทธ์ ฉัตรมงคล, 2547)

การจัดการพัสดุ (Sourcing) หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนที่บริษัทนำมาใช้เพื่อจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการผลิตสินค้าคุณภาพดีตามจำนวนที่ต้องการ ในราคาที่เหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด (ทวิศักดิ์ เทพพิทักษ์, 2550)

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University